

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ 1922-2022

Η ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΜΕΤΑΞΑΚΗ ΑΝΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

- ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΙΕΡΟΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Η ανάρρηση στον πολυμαρτυρικώς καθηγιασμένο Αποστολικό, Πατριαρχικό και Οικουμενικό Θρόνο της Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας του από πρώην Αθηνών Μελετίου Μεταξάκη (1921-1923) συνέπεσε με την πλέον επώδυνη και μαρτυρική για το τηλαυγέστατο Φανάριον ιστορική περίοδο των νεωτέρων χρόνων κατά την οποία έλαβαν χώρα τα άκρως τραγικά γεγονότα της Μικρασιατικής Καταστροφής, της υπό των λεγομένων Μεγάλων Δυνάμεων της τότε εποχής παραχωρήσεως της Ανατολικής Θράκης στην νικήτρια κεμαλική Τουρκία και η υπογραφή της Διεθνούς Συνθήκης της Λωζάνης η οποία όριζε και επέβαλε την Αναγκαστική Ανταλλαγή των Πληθυσμών, με συνέπεια το πλείστον του ποιμνίου της εσταυρωμένης Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας στις κατά τόπους Ιερές Μητροπόλεις Αυτής να ξεριζωθεί βιαίως και βαναύσως από τις πατρογονικές του εστίες και να πάρει τον άνευ επιστροφής δρόμο της πικράς προσφυγιάς. Επειδή δε ο ευφυής, προνοητικός, διορατικός και με κοσμοπολίτικο πνεύμα νέος Οικουμενικός Πατριάρχης Μελέτιος Δ΄ αντελήφθη αμέσως την σοβαρότητα της καταστάσεως και διερμηνεύοντας ορθά τα ιστορικά σημεία των καιρών, που διαμόρφωναν τότε νέα δεδομένα για την επιβίωση του Πρωτοθρόνου Οικουμενικού Πατριαρχείου, το οποίο από την μία ημέρα στην άλλη ευρέθη απορφανισμένο του ποιμνίου του, απεφάσισε, όπως είχε το αναφαίρετο και अपαράβατο αποκλειστικό απόλυτο ιεροκανονικό δικαίωμα, το **«εκκλησιαστικό άνοιγμα»** του Οικουμενικού Θρόνου ανά την υφήλιο ιδρύοντας νέες Ιερές Μητροπόλεις και Αρχιεπισκοπές σε όλες τις Ηπείρους, μεταξύ των οποίων και η Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας (1922).

Ο Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος Δ΄ με την περί Αυτόν Αγία και Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο πλαίσιο αυτού του **«εκκλησιαστικού ανοίγματος»** ήχθησαν στην απόφαση και ανίδρυσαν την Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, η οποία συστάθηκε διά Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου, κατά μήνα Απρίλιο του έτους 1922, όπου στο σχετικό ιεροκανονικό κείμενο αρχικώς δηλούται η διά της εκκλησιαστικής και πνευματικής οργανώσεως και διοικήσεως ανύστακτος και φιλόστοργος μέριμνα της Πρωτοθρόνου και Πρωτευθύνου Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας για το όπου γης πλήρωμα αυτής αναφέροντας τα εξής: **«Περί των εγγύς και των μακράν τα αναγκαία και χρήσιμα η του Χριστού Εκκλησία ως Μητήρ φιλόστοργος προνοούσα, μέλημα εαυτής και τούτο αξιοχρέως λογίζεται, το μηδαμού μηδέν ασύντακτον και ασυγκρότητον καταλείπειν προς την καλήν και ταις ανάγκαις και ταις περιστάσεσι συναρμονιώσαν του Χριστωνόμου πληρώματος**

διακυβέρνησιν, δι' ης η εις τας νομάς τας σωτηρίους χειραγωγία ασφαρίζεται και επιτυγχάνεται».

Στη συνέχεια του ιεροκανονικού κειμένου του ιδρυτικού Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου η υπό την προεδρία του Κωνσταντινουπόλεως Μελετίου Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου αναφερομένη στο αναφαίρετο και αποκλειστικό απόλυτο δικαίωμα του **Πρώτου** των Πανορθόδοξων Θρόνου της Κωνσταντινουπόλεως να διαποιμαίνει εκκλησιαστικώς και ιεροκανονικώς άπασα την «**Διασπορά**», ήτοι το διαβιούν ορθόδοξο πλήρωμα επί των εδαφών των ευρισκομένων εκτός της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας άλλων Ορθόδοξων τοπικών Εκκλησιών, μεταξύ των οποίων και το έδαφος των κρατών της Ευρώπης, προβαίνει στην οριοθέτηση της εκκλησιαστικής και πνευματικής εδαφικής δικαιοδοσίας της υπό σύσταση Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας και Εξαρχίας Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώας, ορίζοντας τα κάτωθι: «**Επειδή τοίνυν και περί των κατά την Δυτικήν και την Κεντρώαν Ευρώπην έξω των ορίων των Αυτοκεφάλων Αγίων Ορθόδοξων Παροικιών από πολλού αναγνώρισται η ανάγκη της εις ιδίαν εκκλησιαστικήν περιοχήν υπό ίδιον αρχιερέα και άμεσον πνευματικόν πατέρα και ποιμένα συγκροτήσεως, όπως εν στενωτέρα, ούτω προς αλλήλας συναφεία υπό την μίαν κοινήν διοίκησιν πολιτευόμεναι ασφαλέστερον μεν και εδραιότερον τα εαυτών διασώζωσι και προάγωσιν, εναρμονιωτέρως δε και την κανονικήν τάξιν και τους προς την Μητέρα Μεγάλην του Χριστού Εκκλησίαν φυλάττωσι δεσμούς, η Μετριότης ημών μετά των περί ημάς Ιερωτάτων Μητροπολιτών και Υπερτίμων, των εν Αγίω Πνεύματι αγαπητών ημίν αδελφών και συλλειτουργών εν τω δικαίωματι και τω καθήκοντι του καθ' ημάς Αγιωτάτου Πατριαρχικού Οικουμενικού Θρόνου του έχειν αυτόν, συμφώνως τοις από των κανόνων προνομίοις και τη ανέκαθεν τάξει, την περί των έξω και εν τη Διασπορά εκκλησιαστικών παροικιών οφειλομένην ποιμαντορικήν πρόνοιαν, διασκεψάμενοι συνοδικώς περί της ανάγκης ταύτης και το επείγον της θεραπείας αυτής αναγνωρίσαντες, έγνωμεν ιδρύσαι εκ των παροικιών τούτων μίαν ενιαίαν εκκλησιαστικήν και αρχιερατικήν περιοχήν, ιδίαν αποτελούσαν Μητρόπολιν υπό την άμεσον κανονικήν εξάρτησιν του καθ' ημάς Αγιωτάτου Αποστολικού και Πατριαρχικού Οικουμενικού Θρόνου και προς αυτόν την αναφοράν αυτής έχουσαν, κατά την τάξιν και τους όρους, και των λοιπών του καθ' ημάς Πατριαρχικού κλίματος Ιερών Μητροπόλεων, επωνυμίαν δε, τιμητικώς προς την πάλαι διαλάμψασαν Αποστολικήν Εκκλησίαν των Θυατείρων, την ακόλουθον φέρουσαν, ήτοι «**Ιερά Μητρόπολις Θυατείρων και Εξαρχία Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώας.****

Εφ' ω και εν Αγίω Πνεύματι αποφαινόμενοι γράφομεν και ορίζομεν όπως πάσαι αι εν τη Δυτική και τη Κεντρώα Ευρώπη έξω των ορίων των παλαιότερον από του καθ' ημάς Πατριαρχικού Οικουμενικού Θρόνου χειραφετηθεισών και εις Αυτοκεφάλους ανυψωθεισών Ορθόδοξων Εκκλησιών ευρισκόμεναι ορθόδοξοι παροικίαι, αι τε νυν υφιστάμεναι και αι μέλλουσαι ιδρυθήναι, υπάρχωσιν από του νυν και εφεξής και παρά πάντων γινώσκωνται ως μέρη και Κοινότητες της ούτως εν ώραις αισίαις συστάσης κανονικώς νέας ταύτης του καθ' ημάς Αγιωτάτου Αποστολικού και Πατριαρχικού Οικουμενικού Θρόνου Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων και Εξαρχίας Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώας».

Περί δε της εσωτερικής εκκλησιαστικής και διοικητικής οργανώσεως και διαρθρώσεως της αρτισυστάτου νέας Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας καθώς και περί των ιεροκανονικών δικαίων και καθηκόντων του εκάστοτε Μητροπολίτου αυτής ο Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος διαλαμβάνει τα κάτωθι: «**Ο δε εν τη Μητροπόλει ταύτη**

εκάστοτε κανονικώς αποκαθιστάμενος αρχιερεύς, την έδραν αυτού εν Λονδίνω έχων, τιτλοφορείσθω, «Ιερώτατος Μητροπολίτης Θυατείρων Υπέρτιμος και Έξαρχος Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώας», αριθμείσθω δε εικοστός εν τη τάξει και τη χορεία των του Θρόνου Μητροπολιτών, στάσιν και έδραν την ανάλογον έχων εν τε ταις εκκλησιαστικαίς χοροστασίαις και ταις λοιπαίς συνελεύσεσι, και φυλαττέτω την κανονικήν τάξιν του μνημονεύειν του Πατριαρχικού ονόματος, ως και οι λοιποί των Μητροπολιτών.

Έξει δε και ο Μητροπολίτης ταύτης ποιμήν τα δίκαια και τας εξουσίας όσας οι θείοι και ιεροί κανόνες και η μακραίων της Εκκλησίας πράξις τη επισκοπική διακονία αναγράφουσι μετά και της εν τω ιερώ Συνθρόνω εγκαθιδρύσεως. Ειδικώτερον δε μνησκόμεθα των δικαιωμάτων και καθηκόντων αυτού του προνοείν περί τε της των ιερών ναών κανονικής λειτουργίας και διοικήσεως, περί τε της των ιερέων και λοιπών κληρικών εν τοις ναοίς τούτοις και ταις Κοινοτήσι κανονικής αποκαταστάσεως, περί τε της εν τάξει και ακριβεία δι' αρχιερατικής αδείας τελέσεως των γάμων, αλλά μην και περί της λειτουργίας Πνευματικού Δικαστηρίου εις εκδίκασιν κατά τους κανόνας και τα θέσμια της Εκκλησίας και τας εκάστοτε του Πατριαρχείου δικαστικάς οδηγίας των τε κανονικών παραπτωμάτων κλήρου και λαού και των εκ των γάμων αναφρομένων διαφορών, και περί παντός εν γένει εις την προστασία αφορώντος και πρόοδον των Κοινοτήτων και των εν αυτοίς Χριστιανών».

Ο Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος και οι περί αυτόν Συνοδικοί Αρχιερείς του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατακλείουν το ιεροκανονικό κείμενο του Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου με την νουθετήρια πνευματική προτροπή προς το πλήρωμα της αρτισυσταθείσης νέας Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, προκειμένου *«Οι δε εν τη Μητροπόλει ταύτη ευλογημένοι Χριστιανοί, ιερωμένοι τε και λαϊκοί, οφείλουσι των εκάστοτε αρχιερέα αυτών αγαπάν και σέβειν και ως ηγουμένω και κανονικώ αυτών πνευματικώ Πατρί και Ποιμένι πείθεσθαι και υπείκειν, κατά την Αποστόλου προσταγήν, λόγον μέλλοντι δούναι υπέρ των ψυχών αυτών ενώπιον του αδεκάστου Κριτού εν ημέρα της των έργων ανταποδώσεως .*

Ταύτα ούτω δόξαντα και κριθέντα εκυρώθησαν συνοδικώς.

Εις μόνιμον δε και διηνεκή ένδειξιν και παράστασιν εγένετο και ο παρών ημέτερος Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος, καταστρωθείς και υπογραφείς εν τώδε τω Κώδικι της καθ' ημάς Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, ίσον δε και απαράλακτον απολέλνται προς κατάθεσιν και εν τη έδρα της Ιεράς Μητροπόλεως .

Εν έτει σωτηρίω 1922, κατά μήνα Απρίλιον.

Επινεμήσεως Ε'».

Ιχνηλατούντες τα της εκκλησιαστικής ιστορίας της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, παρατηρούμε ότι ενώ αυτή κατά το έτος 1922 ιδρύθηκε διά του ως άνω Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου του Οικουμενικού Πατριαρχείου ως Ιερά Μητρόπολη Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας και Έξαρχίας Ευρώπης Δυτικής και Κεντρώας, περιλαμβάνουσα στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία αυτής και τα κράτη της Γαλλίας, της Αυστρίας, της Ουγγαρίας, της Ιταλίας και της Μάλτας, εντούτοις στις 18 Μαΐου 1954, επί της Πατριαρχίας του Κωνσταντινουπόλεως Αθηναγόρου του Α' προήχθη σε Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας με πρώτο Αρχιεπίσκοπο αυτής τον Αθηναγόρα (Καββαδά). Κατά το έτος 1962 απεσπάσθησαν από την εκκλησιαστική

δικαιοδοσία της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας τα κράτη της Γαλλίας, της Αυστρίας, της Ουγγαρίας, της Ιταλίας και της Μάλτας, επειδή το Οικουμενικό Πατριαρχείο έκρινε ως λυσιτελέστερη για την βελτίστη διαποίμανση του πληρώματός του στην κεντρική Ευρώπη την ίδρυση των εν έτει 1963 αρτισυστάτων τότε Ιερών Μητροπόλεων της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Αυστρίας, ενώ η μέχρι τότε Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας μετονομάσθηκε σε Μητρόπολη, αναδειχθείσα εκ νέου σε Αρχιεπισκοπή κατά τον Φεβρουάριο του έτους 1968, όπως και παραμένει μέχρι σήμερα.

Οι διαποιμάναντες της αρχικώς Ιερά Μητρόπολη και εν συνεχεία Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας Μητροπολίτες και Αρχιεπίσκοποι αντίστοιχα, από της συστάσεώς της και μέχρι σήμερα, είναι οι κάτωθι: Γερμανός Στρηνόπουλος (1922-1951), Αθηναγόρας Καββαδάς (1951-1962), ο Βοηθός Επίσκοπος Απαμείας Ιάκωβος Βίρβος ως Πατριαρχικός Επίτροπος (15 Οκτωβρίου 1962 - 10 Δεκεμβρίου 1963), Αθηναγόρας Κοκκινάκης (1963-1979), Μεθόδιος Φούγιας (1979-1988), Γρηγόριος Θεοχάρους (1988-2019), Νικήτας Λιούλιας (2019-σήμερα).